

Stephen E. Lucas

**ARTA
DE A VORBI
ÎN PUBLIC**

Traducere de Miruna Andriescu

POLIROM
2023

Cuprins sintetic

PARTEA I • VORBIREA ȘI ASCULTAREA	21
<hr/>	
1. Discursul public	23
2. Etica discursului public.....	45
3. Ascultarea	60
4. Primul discurs	74
PARTEA A II-A • PREGĂTIREA DISCURSULUI: PRELIMINARII	87
<hr/>	
5. Alegerea temei și a scopului.....	89
6. Analizarea publicului	105
7. Colectarea materialelor	124
8. Argumentarea ideilor	143
PARTEA A III-A • PREGĂTIREA DISCURSULUI: ORGANIZAREA ȘI PLANUL	167
<hr/>	
9. Organizarea cuprinsului unui discurs.....	169
10. Introducerea și încheierea discursului.....	186
11. Planificarea discursului.....	204
PARTEA A IV-A • SUSȚINEREA DISCURSULUI	219
<hr/>	
12. Limbajul discursului	221
13. Prezentarea discursului	237
14. Folosirea materialelor vizuale auxiliare	254

PARTEA A V-A • TIPURI DE DISCURS PUBLIC	271
15. Discursurile informative	273
16. Discursurile persuasive	292
17. Metode de persuasiune.....	316
18. Discursuri susținute la ocazii speciale	342
19. Prezentarea online a discursului	352
20. Discursul în cadrul grupurilor mici.....	364
<i>Anexă • Discursuri pentru analiză și discuții .....</i>	<i>381</i>

Rotunjiți numerele complicate

Muntele Everest are altitudinea de 8.848 m; recordul mondial la viteză pe uscat este de 1.228 km/h; Madagascarul are o populație de 25.054.161 de locuitori; distanța dintre Pământ și Lună este de 384.317 km.

Aceste date numerice sunt interesante, dar sunt prea complicate pentru a fi înțelese cu ușurință de ascultători. Dacă nu aveți un motiv întemeiat pentru a specifica date numerice exacte, ar trebui să le rotunjiți. Puteți afirma că muntele Everest are 8.800 m, că recordul mondial la viteză pe uscat este de 1.200 km/h, că Madagascarul are o populație de peste 25 de milioane de locuitori, iar Luna se află la o distanță de 380.000 km de Pământ.

Folosiți materiale vizuale pentru a clarifica tendințe statistice

Materialele vizuale vă pot ajuta să economisiți mult timp și totodată facilitează înțelegerea statisticilor. Să presupunem că discutați despre creșterea prețului unei nunți în Statele Unite. Puteți începe prin a explica cum până în 2006 costul mediu al unei nunți a atins 27.800 de dolari, cea mai mare valoare de până atunci. Cifra a continuat să crească până la criza economică din 2008, după care a început să scadă, ajungând la un minim de 26.900 de dolari în 2010. De atunci însă costul mediu al unei nunți a urcat abrupt la un nou maxim de 35.300 de dolari.

Aceste statistici sunt interesante și puteți elabora un discurs bun pe baza lor, dar, dacă le înșirăm în câteva fraze, sunt dificil de asimilat. Figura 8.1 demonstrează că aceste idei pot fi transmise mult mai clar prin intermediul unui grafic simplu. Vom prezenta amănunțit rolul materialelor vizuale în capitolul 14. Deocamdată, rețineți că pot fi utile în prezentarea informațiilor statistice.

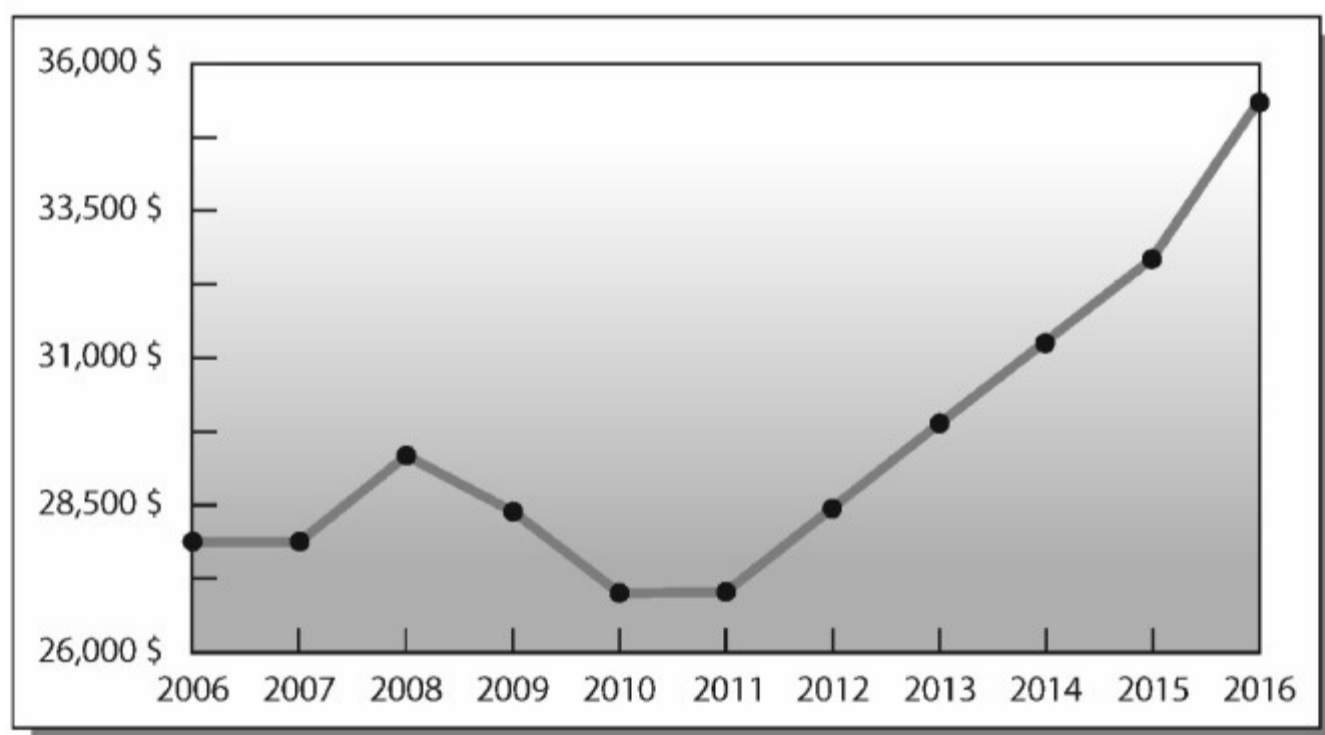

Figura 8.1. Costul mediu al unei nunți în Statele Unite

Mărturiile

Imaginați-vă că stați de vorbă cu un prieten despre cursurile pe care intenționați să le frecventați semestrul viitor. Nu sunteți sigur dacă să vă înscrieți la Psihologie 230 sau la Contabilitate 181. Trebuie să alegeți unul dintre ele, ambele se țin la aceeași oră. Prietenul dumneavoastră spune: „Am ales cursurile acestea anul trecut. Ambele sunt bune, dar profesoara Hassam de la Psihologie 230 a fost extraordinară. Dacă susține cursul și semestrul viitor, cu siguranță mă înscriu”. Verificați orarul și constatați că, într-adevăr, profesoara Hassam susține cursul Psihologie 230. Vă înscrieți la cursul ei.

După cum ilustrează această poveste, suntem adesea influențați de *mărturiile* altor persoane. La fel cum dumneavoastră tindeți să vă lăsați con-

---

➔ **mărturie** Citat sau parafrază folosită pentru a susține un punct de vedere.

---

vins de recomandarea prietenului cu privire la cursul pe care îl veți alege, și publicurile tind să respecte opiniile persoanelor care au cunoștințe sau experiențe deosebite referitoare la un anumit subiect. Citând sau parafrazând astfel de persoane, puteți amplifica forța și impactul ideilor. Cele mai importante două tipuri de mărturii sunt mărturiile unor experți și mărturiile unor semeni.

Mărturiile unor experți

În majoritatea discursurilor vă veți baza, probabil, pe mărturii ale experților – mărturii ale unor oameni care sunt autorități recunoscute în domeniul lor. Citarea concepțiilor unor experți este o modalitate bună de a conferi credibilitate discursurilor. Arată nu doar că vă prezentați opiniile proprii, ci și că poziția dumneavoastră este sprijinită de persoane foarte bine informate cu privire la subiectul respectiv.

➔ **mărturia unor experți** Mărturia unor autorități recunoscute în domeniu.

Mărturia unor experți este și mai importantă când un subiect este controversat sau când publicul este sceptic în legătură cu punctul de vedere al unui vorbitor. Situația următoare exemplifică felul cum a inclus un student mărturia unui expert într-un discurs despre poluarea cu plumb a apei de băut din America:

Pe măsură ce se documenta cu privire la plumbul din apa de băut din SUA, Nathan Richter s-a convins că problema afecta milioane de americani și impunea acțiuni urgente din partea municipalităților, statelor și guvernului federal. Totuși, Nathan nu era expert în acest domeniu. Cum și-ar fi putut convinge colegii să îi împărtășească îngrijorarea?

Statisticile l-au ajutat, la fel și exemplele. Dar nu era suficient pentru un subiect atât de important. Ca să-și mărească credibilitatea, Nathan a citat numeroși experți care susțineau aceeași idee – inclusiv Agenția de Protecție a Mediului, pe profesorul Joseph Ferrie de la Northwestern University, pe jurnalista științifică Alexandra Ossola, Asociația Americană pentru Sănătate Publică, pe Erik Olson de la Consiliul Protecției Resurselor Naturale și pe Tammy Baldwin, senatoare a statului Wisconsin, care a susținut în Congres inițiativa legislativă privind reducerea nivelului de plumb din rezervele de apă ale națiunii. Citând opiniile acestor experți, Nathan și-a construit un discurs mult mai convingător.

Mărturiile unor semeni

➔ **mărturia unor semeni** Mărturia unor oameni obișnuiți, care au experiențe proprii sau cunoștințe cu privire la un subiect.

Un alt tip de mărturie folosit frecvent în discursuri este mărturia unor semeni – opiniile altor oameni ca noi, nu persoane celebre, ci oameni obișnuiți care au experiențe directe legate de temă. Acest tip de mărturie este deosebit

de valoros deoarece oferă o perspectivă mai personală asupra problemelor, în comparație cu perspectiva creată de mărturiile experților.

De exemplu, dacă vorbiți despre barierele cu care se confruntă oamenii cu dizabilități fizice, veți include cu siguranță mărturii de la medici și de la alte autorități medicale. În acest caz însă, mărturia experților ar fi limitată, deoarece nu poate transmite ce înseamnă cu adevărat să trăiești cu o dizabilitate fizică. Pentru a comunica acest lucru, aveți nevoie de declarația unei persoane care poate vorbi din experiență – precum în exemplul următor:

Itzhak Perlman, violonistul de renume mondial care are picioarele paralizate, a spus la un moment dat: „Când ești într-un scaun cu rotile, oamenii nu vorbesc cu tine. Poate cred că este contagios sau poate cred că, dacă ai picioarele schiloade, ai și mintea schiloadă. Indiferent de motiv însă, ești tratat ca un obiect”.

Mărturia experților nu ar putea cu nici un chip să exprime aceste idei cu aceeași autenticitate și același impact emoțional.

Citare versus parafrizare

➔ **parafrizare** Reformulare sau rezumare a ideilor unei surse cu cuvintele proprii.

Afirmația lui Itzhak Perlman este prezentată sub forma unui citat direct. Mărturiile mai pot fi prezentate și sub forma parafrazării. În loc să citați o persoană cuvânt cu

cuvânt, prezentați esența spuselor ei cu propriile dumneavoastră cuvinte – cum a făcut un student în discursul său despre caracterul nesigur al rețelei electrice din America:

Într-un articol de pe Wired.com, Eric Chien, un analist al firmei de securitate Symantec, afirmă că avem dovezi irefutabile că mai mulți hackeri străini încearcă să preia controlul rețelei noastre electrice. În lipsa unor îmbunătățiri de securitate majore, spune el, nu se poate face mare lucru pentru a opri pe cineva hotărât să ne taie curentul electric.

➔ **citare directă** Mărturie reprodusă cuvânt cu cuvânt.

Când trebuie să folosiți un citat direct, și nu o parafrizare? Regula standard este că citatele sunt mai eficiente când sunt scurte, când vă comunică ideea mai bine decât

o puteți transmite dumneavoastră și când sunt deosebit de elocvente, inteligente sau convingătoare. Dacă găsiți un citat care corespunde acestor criterii, atunci redați-l cuvânt cu cuvânt.

Parafrizarea este preferabilă citatelor directe în două situații: (1) când formularea citatului este complicată și stângace; (2) când citatul este mai lung de două sau trei fraze. Publicul își pierde adesea atenția pe parcursul citatelor lungi, care tind să întrerupă fluxul ideilor vorbitorului. Deoarece restul discursului constă din propriile dumneavoastră cuvinte, ar trebui să transpuneți și citatele mai lungi tot în cuvintele proprii.

Sfaturi pentru folosirea mărturiilor

Citați sau parafrizați cu acuratețe

Citarea cu acuratețe implică trei elemente: (1) nu citați greșit o sursă; (2) nu modificați semnificația afirmațiilor pe care le parafrizați; (3) asigurați-vă că nu scoateți citatul din context.

➔ **scoaterea citatului din context** Citarea unei afirmații astfel încât semnificația ei este distorsionată, deoarece este separată de cuvintele și frazele alăturate.

Dintre acestea, ultima condiție este cea mai subtilă – și cea mai periculoasă. Scoțând citatul în afara contextului, puteți distorsiona afirmațiile unei persoane astfel încât să demonstrați aproape orice. Să luăm ca exemplu reclamele pentru filme. Un critic descrie un film astfel:

Acest film este colosal de plictisitor. Este un dezastru de la început până la sfârșit. Dialogul care ar fi trebuit să fie strălucit e la fel de fascinant ca materia pe care o scoateți din țevile înfundate de la bucătărie.

Când apare însă reclama filmului în ziare, ce scrie cu litere mari deasupra numelui criticului? „COLOSAL! DE LA ÎNCEPUT PÎNĂ LA SFÎRȘIT – STRĂLUCIT! FASCINANT!”

Citarea mărturiilor experților constituie o modalitate excelentă prin care studenții pot conferi credibilitate discursurilor lor. Găsirea unor mărturii puternice necesită timp și efort, dar rezultatele merită din plin.

Este atât de deplasat, încât devine de-a dreptul comic, dar scoaterea citatelor din context poate avea consecințe grave. Iată afirmația unui candidat la o funcție politică:

Instituirea unei taxe naționale pe vânzări ar conduce la obținerea veniturilor necesare pentru programe din domeniile educației, îngrijirii medicale și al apărării naționale. Câteva țări europene au o astfel de taxă care ar putea da rezultate și la noi. Totuși, eu nu sprijin adoptarea unei astfel de taxe în țara noastră – de fapt, nu sprijin taxe noi de nici un fel.

Iată ce se întâmplă dacă prima parte a acestei afirmații este citată în afara contextului de către un adversar politic:

Americanii plătesc deja impozite prea mari. Totuși, oponentul meu în aceste alegeri a afirmat, citez: „Instituirea unei taxe naționale pe vânzări ar conduce la obținerea veniturilor necesare pentru programe din domeniile educației, îngrijirii medicale și al apărării naționale. Câteva țări europene au o astfel de taxă care ar putea da rezultate și la noi”. Ei bine, adversarul meu poate crede că noile taxe sunt bune pentru Europa, dar în SUA sunt ultimul lucru de care avem nevoie.

Citând declarația originală în afara contextului, oponentul a creat o impresie falsă. Un astfel de comportament constituie o încălcare gravă a eticii. Când citați sau parafrizați pe cineva, asigurați-vă că le transmiteți cuvintele și ideile absolut fidel.

Folosiți mărturii preluate din surse legitime

Cu toții ne-am obișnuit cu testimonialele celebrităților din reclamele televizate și din reviste. Jucătorul de baschet profesionist promovează o marcă de pantofi de sport. Vedeta de cinema laudă un fixativ sau un șampon. Deocamdată, totul e în regulă. Pentru persoanele care le promovează, acestea sunt produse specifice meseriei.

Ce se întâmplă însă când un actor distins cu un Oscar promovează o companie de telefonie mobilă? Dar când un jucător de tenis promovează o linie de ceasuri? Cunoșc ei mai multe detalii despre aceste produse decât dumneavoastră sau decât mine? Probabil că nu.

Dacă cineva este o celebritate sau o autoritate într-un domeniu nu înseamnă că deține competențe și în alte domenii. Ascultătorii vă vor considera discursurile mult mai credibile dacă folosiți mărturii din surse legitime *pentru subiectul dezbătut*. După cum am văzut, poate fi vorba despre experți recunoscuți sau despre cetățeni obișnuiți care au avut experiențe deosebite asociate cu subiectul discursului.

verificare

Folosirea mărturiilor

Da	Nu	
☐	☐	1. Folosesc mărturii pentru a-mi sprijini ideile?
☐	☐	2. Folosesc mărturii din surse legitime?
☐	☐	3. Folosesc mărturii din surse obiective?
☐	☐	4. Fac distincție între mărturia unor experți și mărturia unor semeni?
☐	☐	5. Identific sursele tuturor mărturiilor?
☐	☐	6. Citez și parafrazez cu acuratețe toate sursele mărturiilor?

Folosiți mărturii preluate din surse obiective

Într-un discurs despre folosirea pistoalelor cu electroșocuri de către ofițerii de poliție pentru a-i calma pe elevii recalcitranti din școlile publice, un student a afirmat:

Steve Tuttle, purtător de cuvânt al firmei Taser International, a susținut într-o declarație că „dispozitivul Taser s-a dovedit a fi sigur din punct de vedere medical când este folosit pe copii” și că nu există nici un motiv pentru a interzice folosirea acestuia în caz de necesitate, pentru a menține siguranța în școlile publice.

După cum vă puteți aștepta, colegii studentului nu au fost convinși. La urma urmei, ce să te aștepti să spună un reprezentant al firmei Taser International, principalul producător de pistoale cu electroșocuri – că produsul său nu este sigur și că ar trebui interzis?

Ascultătorii atenți privesc cu suspiciune mărturiile care nu provin de la surse obiective sau care sunt oferite de persoane cu interese materiale directe. Folosiți mărturii ale unor autorități credibile, obiective.

Identificați persoanele pe care le citați sau le parafrazați

Modalitatea obișnuită de identificare a sursei este indicarea numelui persoanei și menționarea calificărilor acesteia, înainte de a-i prezenta mărturia. Următorul fragment provine dintr-un discurs în care se susține că timpul excesiv de mare petrecut la serviciu afectează calitatea educației pentru mulți elevi de la liceele din SUA:

În cartea lor *When Children Work*, profesorii de psihologie Ellen Greenberger de la University of California și Lawrence Steinberg de la Temple University observă că procentul ridicat al elevilor care muncesc tinde să amplifice absenteismul și frecvența notelor mici. Conform lui Greenberger și

Steinberg, studiile efectuate evidențiază că lucrul timp de mai mult de câteva ore pe săptămână are un impact negativ asupra performanțelor academice ale adolescenților.

Dacă vorbitorul nu ar fi precizat calificările lui Greenberger și Steinberg, ascultătorii nu ar fi avut nici cea mai mică idee cine sunt ei și de ce ar trebui să țină cont de opinia lor.

După cum am văzut în capitolul 2, și identificarea surselor mărturiilor este o responsabilitate etică importantă. Dacă folosiți cuvintele sau ideile altei persoane, fără a-i acorda credit, vă faceți vinovat de plagiat. Acest lucru este adevărat fie că parafrazați sursa, fie că o citați cuvânt cu cuvânt.

Citarea orală a surselor

Am menționat de mai multe ori în acest capitol importanța citării surselor materialelor informative. Ascultătorii atenți sunt sceptici. Urmăresc atât informațiile provenite de la un vorbitor, cât și sursele informațiilor respective.

Bibliografia aferentă planului discursului dumneavoastră ar trebui să cuprindă sursele folosite în construirea discursului (vezi capitolul 11). Ascultătorii nu au însă acces la planul discursului. Trebuie să vă precizați sursele oral, în timp ce vorbiți.

Spre deosebire de o bibliografie scrisă, citarea orală a surselor nu respectă un format standard. Ceea ce includeți depinde de subiect, de public, de tipul de materiale auxiliare pe care le folosiți și de ideea pe care o susțineți. Trebuie să le spuneți ascultătorilor suficiente lucruri ca să știe de unde v-ați obținut informațiile și de ce ar trebui să le accepte drept legitime și credibile. În marea majoritate a cazurilor, trebuie să identificați o combinație între următoarele elemente:

- Cartea, revista, ziarul sau documentul web pe care îl citați;
- Autorul sau organizația tutelară a documentului;
- Calificările autorului în relație cu temă;
- Data la care documentul a fost publicat, postat pe internet sau actualizat.

Iată un exemplu de citare dintr-un discurs care include toate elementele de mai sus:

Ediția din 31 ianuarie 2018 a ziarului *Star Tribune* din Minneapolis îl citează pe Chris Nowinski, cofondator al Concussion Legacy Foundation, în legătură cu pericolele pe care le presupune fotbalul american pentru tineri. „Copiii”, spune el, „nu au fost făcuți să fie loviți în cap de cinci sute de ori în trei luni, anual, în timp ce creierul lor trece printr-o dezvoltare incredibilă”.

Deoarece autoarea discursului cita statistici, trebuia să arate că acestea erau actuale și că proveneau dintr-o sursă credibilă. În exemplul următor, vorbitoarea folosește mărturie, dar observați cum surprinde totodată și credibilitatea sursei sale și actualitatea informațiilor:

Traficul de persoane este o afacere de mare anvergură, iar guvernul SUA a făcut puține progrese în lupta de a-l combate. Întrebați-l pe Scott Hatfield, șeful secției de Trafic de Persoane din cadrul Serviciului pentru Imigrație și Vămi, care a fost citat luna trecută de *Houston Chronicle*: „De fiecare dată când punem capăt activității unei organizații de trafic de persoane, se găsește întotdeauna o alta care îi ia locul”.